ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

L. A. GEELHOED

της 14ης Οκτωβρίου 2004 [1]

I — Εισαγωγή

1. Η παρούσα υπόθεση προήλθε από την αίτηση αναιρέσεως που άσκησαν η Peter Biegi Nahrungsmittel GmbH (στο εξής: Biegi) και η Commonfood Handelsgesellschaft für Agrar Produkte mbH (στο εξής: Commonfood), κατά της αποφάσεως που εξέδωσε το Πρωτοδικείο στις 17 Σεπτεμβρίου 2003 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-309/01 και T-239/02. Με την απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο απέρριψε τις αιτήσεις περί (μερικής) ακυρώσεως των δύο αποφάσεων της Επιτροπής.

2. Η υπόθεση T-309/01 αφορούσε την απόφαση C(2001) 2533 της Επιτροπής, της 14ης Αυγούστου 2001 (REC 4/00), με την οποία διαπιστώθηκε ότι ορθώς βεβαιώθηκαν εκ των υστέρων οι εισαγωγικοί δασμοί που δεν κατέβαλε η Biegi κατά την εισαγωγή κρέατος πουλερικών προελεύσεως Ταϊλάνδης για το χρονικό διάστημα από 13 έως 18 Ιουλίου 1995 και από 4 έως 22 Σεπτεμβρίου 1995. Παρατηρούμε, συναφώς, ότι στην υπόθεση αυτή δεν αμφισβητήθηκε η εκ των υστέρων είσπραξη για τον Σεπτέμβριο του 1995. Η υπόθεση T-239/02 αφορά την απόφαση C(2002) 857 της Επιτροπής, της 5ης Μαρτίου 2002 (REC 4/01), με το ίδιο περιεχόμενο σε βάρος της Commonfood, για εισαγωγή που πραγματοποιήθηκε στις 24 Ιουλίου 1995.

3. Όπως οι προσφυγές ενώπιον του Πρωτοδικείου, η αίτηση αναιρέσεως αφορά μόνον την εκ των υστέρων είσπραξη εισαγωγικών δασμών για τον Ιούλιο του 1995, οι οποίοι ανέρχονται σε 218 605,65 γερμανικά μάρκα (DEM) στην υπόθεση T-309/01 και σε 222 116,06 DEM στην υπόθεση T-239/02.

4. Το πλαίσιο των υποθέσεων αυτών, τις οποίες κίνησαν δύο από τους κύριους εισαγωγείς κρέατος πουλερικών στη Γερμανία, έχει ως εξής. Την 1η Ιουλίου 1995, η γερμανική νομοθεσία περί εισαγωγής κρέατος πουλερικών θέσπισε μηδενικό εισαγωγικό δασμό για τις εισαγωγές κρέατος πουλερικών, χωρίς η ρύθμιση να προβλέπει υποχρέωση προσκομίσεως πιστοποιητικού εισαγωγής για την υπαγωγή στον μηδενικό δασμό. Το κενό αυτό της εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως οφείλεται σε εσφαλμένη ερμηνεία των κανόνων της κοινοτικής τελωνειακής νομοθεσίας. Εν συνεχεία, η Biegi και η Commonfood υπέβαλαν προς εισαγωγή διάφορες παρτίδες κρέατος πουλερικών προελεύσεως Ταϊλάνδης, η δε αρμόδια

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ολλανδική.

γερμανική τελωνειακή υπηρεσία χορήγησε απαλλαγή από τους εισαγωγικούς δασμούς. Στις 22 Αυγούστου 1995, τροποποιήθηκε αναδρομικώς η εθνική κανονιστική ρύθμιση και επιβλήθηκε υποχρέωση προσκομίσεως πιστοποιητικού εισαγωγής για την εφαρμογή του μηδενικού συντελεστή. Εν συνεχεία, εκδόθηκε απόφαση περί αναδρομικής εισπράξεως των εισαγωγικών δασμών.

II — Το πλαίσιο

5. Η κρίσιμη διάταξη για την παρούσα δίκη είναι αυτή του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα [2]. Καθόσον είναι σημαντικό για την παρούσα υπόθεση, η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

«2. [...] δεν επιτρέπεται εκ των υστέρων βεβαίωση όταν:

[...]

β) το νομίμως οφειλόμενο ποσό των δασμών δεν βεβαιώθηκε από λάθος των ίδιων των τελωνειακών αρχών, το οποίο λογικά δεν μπορούσε να ανακαλυφθεί από τον οφειλέτη, εφόσον ο τελευταίος ενήργησε με καλή πίστη και τήρησε όλες τις διατάξεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία όσον αφορά την τελωνειακή διασάφηση·

[...]».

Για πλέον εξαντλητική παράθεση του νομικού πλαισίου, παραπέμπουμε στις σκέψεις 1 έως 7 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου.

6. Τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία περιγράφονται στις σκέψεις 8 έως 18 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου. Κατ' ουσίαν, οι εν λόγω εισαγωγείς κρέατος πουλερικών άσκησαν ενώπιον του Finanzgericht προσφυγή κατά των αποφάσεων περί εκ των υστέρων εισπράξεως. Κατόπιν προτάσεως του δικαστηρίου αυτού, οι γερμανικές αρχές ζήτησαν από την Επιτροπή να αποφανθεί αν, βάσει του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΚΤΚ, είναι νόμιμο να μην προβούν σε εκ των υστέρων βεβαίωση εισαγωγικών δασμών στο πλαίσιο των δικών μεταξύ των φορολογικών αρχών,

2 — ΕΕ L 302, σ. 1, στο εξής: ΚΤΚ.

αφενός, και των Biegi και Commonfood[3], αφετέρου. Η προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου στρέφεται κατά των αρνητικών αποφάσεων που εξέδωσε η Επιτροπή επί των ως άνω αιτήσεων.

III — Η απόφαση του Πρωτοδικείου

7. Με τις σκέψεις 55 έως 84 της αποφάσεώς του, το Πρωτοδικείο εξετάζει τον πρώτο λόγο ακυρώσεως που προέβαλαν οι αναιρεσείουσες: παράβαση του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΚΤΚ. Τον απορρίπτει, με το αιτιολογικό ότι δεν πληρούται η νομολογιακή προϋπόθεση ώστε να μην προβούν οι αρμόδιες αρχές σε εκ των υστέρων βεβαίωση εισαγωγικών δασμών: το σφάλμα των αρμοδίων αρχών πρέπει να είναι τέτοιο ώστε να μην μπορεί να το εντοπίσει ο καλόπιστος οφειλέτης (σκέψη 55 της αποφάσεως).

8. Στη σκέψη 61 της αποφάσεώς του, το Πρωτοδικείο επισημαίνει: «Κατά πάγια νομολογία, η δυνατότητα εντοπισμού του σφάλματος των αρμοδίων τελωνειακών αρχών πρέπει να εκτιμάται λαμβανομένων υπόψη της φύσεως του σφάλματος, της επαγγελματικής πείρας των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών και της επιμέλειας που αυτοί επέδειξαν».

9. Η φύση του σφάλματος πρέπει να εκτιμάται βάσει της πολυπλοκότητας της επίμαχης ρυθμίσεως (σκέψη 62 της αποφάσεως). Με τις σκέψεις 63 και 67 της αποφάσεώς του το Πρωτοδικείο εξηγεί ότι η οικεία ρύθμιση δεν είναι ιδιαιτέρως πολύπλοκη. Σε κάθε περίπτωση, οι αναιρεσείουσες είναι πεπειραμένοι επαγγελματίες, για τους οποίους μπορεί κανείς να υποθέσει ότι γνώριζαν πόσο σημαντικό είναι το πιστοποιητικό εισαγωγής ώστε να επωφεληθούν της δασμολογικής ποσοστώσεως. Επιπλέον, οι αναιρεσείουσες πράγματι συσχέτισαν το πιστοποιητικό με την ποσόστωση και απευθύνθηκαν στις γερμανικές αρχές προς άρση των αμφιβολιών τους (σκέψεις 69 έως 72 της αποφάσεως). Στη σκέψη 73, το Πρωτοδικείο αποφαίνεται τα εξής: «Όσον αφορά την επιμέλεια του επιχειρηματία, από τη νομολογία προκύπτει ότι αυτός πρέπει, εφόσον έχει ο ίδιος αμφιβολίες ως προς το αν απαιτείται πιστοποιητικό εισαγωγής προκειμένου να επωφεληθεί μιας προτιμησιακής δασμολογικής ποσοστώσεως, να ζητήσει πληροφορίες και όλες τις δυνατές διευκρινίσεις για να εξακριβώσει αν ευσταθούν οι αμφιβολίες του».

10. Κατά το Πρωτοδικείο, η αρχή της επιμέλειας σε κάθε περίπτωση επιβάλλει ο πεπειραμένος επιχειρηματίας να μη βασίζεται μόνο στα δεδομένα που προκύπτουν από την εθνική τελωνειακή ρύθμιση. Οι κοινοτικές τελωνειακές διατάξεις αποτελούν τη μόνη πηγή θετικού δικαίου στον τομέα αυτόν, το οποίο ουδείς επιτρέπεται να αγνοεί. Το εθνικό δασμολόγιο λειτουργεί αποκλειστικώς ενδεικτικά, προς διεκπεραίωση των τελωνειακών διατυπώσεων (σκέψη 75 της αποφάσεως). Ο επιχειρηματίας δεν αρκεί να στηρίζεται σε ανακριβείς τηλεφωνικές πληροφορίες. Επίσης, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα των αναιρεσειουσών ότι δεν διέθεταν επαρκή χρόνο να ζητήσουν εγγράφως από τις

3 — Σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 871 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου για τη θέσπιση του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 253, σ. 1).

αρμόδιες εθνικές αρχές διευκρινίσεις επί της νομικής καταστάσεώς τους. Το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι οι ενδιαφερόμενες διέθεταν εν προκειμένω επαρκή χρόνο. Άλλωστε, αν γινόταν δεκτό το επιχείρημα αυτό, η υποχρέωση επιμέλειας των εν λόγω επιχειρηματιών, όπως καθορίζεται από τη νομολογία, θα στερούνταν νοήματος (σκέψεις 76 έως 83 της αποφάσεως).

IV — Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

Α — *Λόγοι αναιρέσεως και επιχειρήματα*

11. Με την αίτηση αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες προβάλλουν, ως πρώτο λόγο αναιρέσεως, ότι το Πρωτοδικείο παραβίασε το κοινοτικό δίκαιο, εφαρμόζοντας εσφαλμένως το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΚΤΚ. Υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο στήριξε, ως μη όφειλε, την απόφασή του στο ότι μπορούσαν να εντοπίσουν το σφάλμα των αρμόδιων τελωνειακών αρχών. Θεωρούν υπερβολικές τις προϋποθέσεις που, κατά το Πρωτοδικείο, διέπουν την υποχρέωση επιμέλειας των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών. Εξάλλου, το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη του την πολυπλοκότητα της εφαρμοστέας ρυθμίσεως.

12. Οι αναιρεσείουσες ισχυρίζονται ότι η οικεία διάταξη αποσκοπεί στη διαφύλαξη της νόμιμης εμπιστοσύνης του οφειλέτη στην ακρίβεια των παραμέτρων που επηρεάζουν την απόφαση περί εκ των υστέρων εισπράξεως των τελωνειακών δασμών [4]. Κατ' αυτές, το ότι οι αρχές ενέμειναν για ορισμένο διάστημα στο σφάλμα τους είναι κρίσιμο για την εκτίμηση της διαφοράς. Όχι μόνον η οικεία εθνική νομοθεσία δεν ήταν ορθή, αλλά οι αρχές, σε επανειλημμένες τηλεφωνικές συνομιλίες, ενέμειναν στην εσφαλμένη άποψή τους. Η ανώτατη εθνική τελωνειακή αρχή έσφαλε επί σχεδόν δύο μήνες. Συναφώς, προβάλλουν ακόμη ότι στο παράρτημα του κανονισμού (ΕΚ) 1359/95 της Επιτροπής, της 13ης Ιουνίου 1995 [5], δεν διευκρινίζεται ότι, για να εξεταστεί η υπαγωγή στη δασμολογική ποσόστωση κατεψυγμένων τεμαχίων πουλερικών, πρέπει να πληρούνται άλλες προϋποθέσεις της κοινοτικής νομοθεσίας, όπως η υποχρέωση προσκομίσεως πιστοποιητικού εισαγωγής.

13. Το σφάλμα των αρχών δεν μπορούσαν να εντοπίσουν ούτε καν οι πεπειραμένοι επιχειρηματίες. Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι, για να ανταποκριθούν στην επιβαλλόμενη από τη νομολογία υποχρέωση επιμέλειας, αναγκάστηκαν να ζητήσουν επανειλημμένα από τις αρχές πληροφορίες σχετικές με το πιστοποιητικό εισαγωγής, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να επανορθώσουν το σφάλμα.

4 — Βλ. απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2002, C-251/00, Ilumitrónica (Συλλογή 2002, σ. I-10433, σκέψη 39).

5 — Κανονισμός (ΕΚ) 1359/95 της Επιτροπής, της 13ης Ιουνίου 1995, που τροποποιεί τα παραρτήματα I και II του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο, και ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) 802/80 (ΕΕ L 142, σ. 1).

14. Η Επιτροπή φρονεί ότι η αίτηση αναιρέσεως —και, επομένως, και ο πρώτος λόγος αναιρέσεως— είναι απαράδεκτη, διότι οι αναιρεσείουσες απλώς επαναλαμβάνουν τους λόγους και τα επιχειρήματα που είχαν επικαλεστεί ενώπιον του Πρωτοδικείου. Εξάλλου, η αίτησή τους αφορά εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, όπως, π.χ., η πολυπλοκότητα της ρυθμίσεως ή η διάρκεια του σφάλματος.

15. Επικουρικώς, η Επιτροπή φρονεί ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη. Με το υπόμνημα απαντήσεως επικαλείται επιχειρήματα παρόμοια με αυτά στα οποία το Πρωτοδικείο στήριξε την απόφασή του.

Β — *Επί του παραδεκτού*

16. Φρονούμε ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός. Είναι αληθές ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, είναι απαράδεκτη η αίτηση αναιρέσεως με την οποία απλώς επαναλαμβάνονται οι λόγοι και τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου, ωστόσο η προϋπόθεση αυτή δεν πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο που να αφαιρεί από την αναιρετική διαδικασία της σημασία της. Η νομική εκτίμηση του Πρωτοδικείου μπορεί να αμφισβητηθεί στο πλαίσιο της αναιρέσεως[6]. Εξάλλου, δεν συμμερίζομαι την άποψη της Επιτροπής ότι η αίτηση αναιρέσεως αφορά εκτίμηση πραγματικών περιστατικών. Αφορά, κατ' ουσία, μια διευκρίνιση επί της ερμηνείας που δίδει η νομολογία στο άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΚΤΚ.

Γ — *Επί της ουσίας*

17. Η παρούσα υπόθεση επικεντρώνεται στο κατά πόσον ο επαγγελματίας και πεπειραμένος εισαγωγέας —εν προκειμένω ο εισαγωγέας κρέατος πουλερικών— δύναται να βασίζεται στην άποψη των εθνικών τελωνειακών αρχών, όταν αυτές ερμηνεύουν εσφαλμένως τον κοινοτικό τελωνειακό κώδικα.

18. Καταρχάς, το πρόβλημα που τίθεται με την παρούσα υπόθεση δεν είναι νέο. Το Δικαστήριο καλείται συχνά να αποφανθεί, σε παρόμοιες υποθέσεις, κατά πόσον το σφάλμα των αρχών μπορεί να καταλογιστεί εκ των υστέρων σε μία επιχείρηση. Ο βασικός κανόνας είναι ότι επιτρέπεται ο καταλογισμός ενός σφάλματος των αρχών σε έναν επιχειρηματία. Μόνον αν πληρούνται τρεις σοβαρές προϋποθέσεις μπορεί, κατ' επιταγήν της αρχής της ασφάλειας

6 — Για λεπτομερέστερη ανάλυση, βλ. τις προτάσεις μου για την απόφαση της 23ης Μαρτίου 2004, C-234/02 P, Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής κατά Lamberts (Συλλογή 2004, σ. I-2803), σημεία 90 επ.

δικαίου, να μην προχωρήσει η διαδικασία της εκ των υστέρων εισπράξεως σε βάρος του επιχειρηματία.

19. Βάσει του πλαισίου που διέπει τον καθορισμό και την επιβολή των εισαγωγικών δασμών και των ποσοστώσεων, απαιτείται επίσης τα σφάλματα των αρχών να είναι καταρχήν δυνατόν να καταλογιστούν στους επιχειρηματίες, δηλαδή οι επιχειρηματίες να μην μπορούν να επωφεληθούν πολύ εύκολα από τα υπέρ τους σφάλματα των αρχών. Πρωταρχική σημασία έχει η ενιαία εφαρμογή του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα. Αν υπάρχουν διαφοροποιήσεις στην εφαρμογή του μεταξύ των κρατών μελών, θα προκληθεί νόθευση του ανταγωνισμού. Περαιτέρω, οι άλλες επιχειρήσεις βλάπτονται αν μία επιχείρηση μπορεί να επωφεληθεί από την εσφαλμένη εφαρμογή των προνομιακών συντελεστών: οι δασμολογικές ποσοστώσεις, οι οποίες καθορίζονται εν γένει στο πλαίσιο του ΠΟΕ, έχουν περιορισμένη ισχύ. Δεύτερον, πρόκειται για τα οικονομικά συμφέροντα της Κοινότητας. Οι ίδιοι πόροι της Κοινότητας βλάπτονται σε σημαντικό βαθμό. Αν εντός των κρατών μελών διαπράττονταν σε μεγάλη κλίμακα δυσχερώς επανορθώσιμα σφάλματα, οι κοινοτικός προϋπολογισμός θα βλαπτόταν. Τρίτον, πρόκειται, εν γένει, για επαγγελματίες εισαγωγείς, οι οποίοι είναι αναμενόμενο να γνωρίζουν και να εξετάζουν την εφαρμοστέα σε αυτούς κοινοτική ρύθμιση.

20. Είναι προφανής ο παραλληλισμός με τη νομολογία του Δικαστηρίου επί της επιστροφής των κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν παρανόμως. Πράγματι, κατά το Δικαστήριο, ο προσεκτικός επιχειρηματίας είναι συνήθως βέβαιος για την τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 88 ΕΚ[7]. Υπέχει συναφώς υποχρέωση ενδελεχούς έρευνας. Αυτό μας οδηγεί στα κριτήρια που χρησιμοποιεί το Δικαστήριο, τα οποία είναι: η φύση του σφάλματος, η επαγγελματική πείρα και ο βαθμός επιμέλειας (βλ. σημείο 8 ανωτέρω).

21. Όσον αφορά τη φύση του σφάλματος: σύμφωνα με τη νομολογία του, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τον βαθμό πολυπλοκότητας της ρυθμίσεως. Εν προκειμένω, οι αναιρεσείουσες επικαλούνται, κατ' ουσίαν, έλλειψη σαφήνειας της κοινοτικής ρυθμίσεως. Δεν έχουν απολύτως άδικο. Αν ο κανονισμός 1359/95 αναγνωστεί εκτός πλαισίου, μπορεί πράγματι να καταλήξει κανείς στο συμπέρασμα ότι το πιστοποιητικό εισαγωγής δεν είναι απαραίτητο. Ο κανονισμός δεν παραπέμπει σε άλλες κοινοτικές διατάξεις που να επιβάλλουν την προσκόμιση πιστοποιητικού εισαγωγής και θα μπορούσε έτσι να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι αυτό δεν είναι απαραίτητο. Επίσης, από τον κανονισμό δεν μπορεί να συναχθεί ποιες άλλες κοινοτικές διατάξεις ισχύουν για τις εισαγωγές με προτιμησιακό δασμό.

22. Αναρωτιέται, επομένως, κανείς αν η ρύθμιση πληροί τις υποχρεώσεις που απορ-

7 — Βλ., π.χ., την απόφαση της 20ής Μαρτίου 1997, C-24/95, Alcan Deutschland (Συλλογή 1997, σ. I-1591).

ρέουν από τη διοργανική συμφωνία της 22ας Δεκεμβρίου 1998, για τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ποιότητα της διατύπωσης της κοινοτικής νομοθεσίας [8]. Σύμφωνα με την πρώτη από τις κατευθυντήριες γραμμές, οι κοινοτικές νομοθετικές πράξεις διατυπώνονται με σαφήνεια, απλότητα και ακρίβεια. Όπως τόνισε η Επιτροπή, κατά τη συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, αυτό δεν διαφοροποιείται από το γεγονός ότι οι δασμοί καθορίζονται από το Συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 26 ΕΚ, και ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν μπορούν, επομένως, να στηριχθούν αποκλειστικά στον κανονισμό 1359/95 της Επιτροπής, ο οποίος από τη φύση του περιέχει μόνο διατάξεις εφαρμογής μιας πράξεως του Συμβουλίου.

23. Από τα προλεχθέντα δεν πρέπει, ωστόσο, να συναχθεί ότι η επίμαχη ρύθμιση δεν μπορεί να αντιταχθεί στον πολίτη. Οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές δεν είναι δεσμευτικές. Αντιθέτως, το σημαντικό είναι ότι η επίμαχη ρύθμιση απευθύνεται σε πεπειραμένους επαγγελματίες, οι οποίοι υπέχουν, όπως έχω επισημάνει, υποχρέωση έρευνας. Δεν μπορούν απλώς να στηριχθούν σε ένα μεμονωμένο κείμενο.

24. Σε ορισμένες περιπτώσεις το Δικαστήριο θεώρησε την επανάληψη ενός σφάλματος ως ένδειξη του ότι το προς επίλυση πρόβλημα είναι πολύπλοκο και ότι ο επιχειρηματίας δεν ήταν επιμελής. Η απόφαση Belovo [9] αφορούσε έναν επιχειρηματία ο οποίος είχε λάβει εννέα φορές, επί μεγάλο χρονικό διάστημα, πιστοποιητικό με το οποίο επιβεβαιωνόταν κάθε φορά η ορθότητα μιας απόψεως που στη συνέχεια αποδείχθηκε εσφαλμένη και η οποία αποτέλεσε τη βάση των επίδικων καταβολών. Η απόφαση Faroe Seafood [10] αφορούσε επίσης επιχειρηματίες οι οποίοι έλαβαν πιστοποιητικά πολλές φορές, επί σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα δυόμισι ετών. Στην υπόθεση Ilumitrónica [11], η εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου διήρκεσε για περισσότερο από είκοσι έτη.

25. Το Πρωτοδικείο παραθέτει τις αποφάσεις αυτές για να στηρίξει a contrario τον συλλογισμό του ότι, εν προκειμένω, το πρόβλημα δεν είναι ιδιαίτερα πολύπλοκο. Πράγματι, το πρόβλημα που επικαλούνται οι αναιρεσείουσες επιλύεται σχετικά ευχερώς. Εξάλλου, το Πρωτοδικείο θεωρεί σημαντικό το ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τελούσαν καταφανώς σε σύγχυση και ζήτησαν τηλεφωνικώς από τις γερμανικές τελωνειακές αρχές διευκρινίσεις. Συμφωνώ με το αποτέλεσμα του συλλογισμού, αλλά όχι με τον συλλογισμό καθαυτόν. Καταρχάς, φρονώ ότι δεν είναι σωστό να αντιταχθεί στους επιχειρηματίες ότι πρέπει να απευθύνονται στις αρχές, σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς την ορθή ερμηνεία ενός κοινοτικού κανόνα. Εν συνεχεία, η επιβεβαίωση εκ μέρους των αρχών μιας πρακτικής, η οποία κατόπιν αποδεικνύεται εσφαλμένη, μπορεί να αποτελέσει μαχητό τεκμήριο συμβατό-

8 — ΕΕ 1999, C 73, σ. 1.

9 — Απόφαση της 16ης Ιουλίου 1992, C-187/91 (Συλλογή 1992, σ. I-4937, σκέψη 18).

10 — Απόφαση της 14ης Μαΐου 1996, C-153/94 και C-204/94 (Συλλογή 1996, σ. I-2465, σκέψεις 7 και 104).

11 — Βλ. σκέψεις 58 επ. της αποφάσεως που παρατίθεται στην υποσημείωση 4.

τητας της εν λόγω πρακτικής με το κοινοτικό δίκαιο. Φρονώ ότι δεν ασκεί συναφώς επιρροή το αν η επιβεβαίωση αυτή δίδεται προφορικώς ή εγγράφως. Όταν ο πολίτης απευθύνεται σε μία αρχή, ζητώντας ερμηνεία μιας νομοθετικής διατάξεως, πρέπει καταρχήν να δύναται να στηριχθεί στην ακρίβεια της απαντήσεως.

26. Κατά την άποψή μου, άλλος είναι ο συλλογισμός που πρέπει να ακολουθήσουμε. Σημαντικό είναι το γράμμα της κοινοτικής ρυθμίσεως, και όχι η ερμηνεία που δίδει μία αρχή. Μόνο σε απολύτως εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί ο πολίτης, στηριζόμενος σε τέτοια αντίθετη προς το γράμμα της διατάξεως ερμηνεία, να αντλήσει νόμιμη εμπιστοσύνη, την οποία ο δικαστής οφείλει να προστατεύσει και κατά της οποίας ουδείς μπορεί να αντιτάξει το γράμμα της διατάξεως. Τέτοια εξαιρετική περίπτωση συντρέχει σε περίπτωση συστηματικής επιβεβαιώσεως, επί πολλά έτη, μιας εσφαλμένης νομικής ερμηνείας, προς την οποία ο πολίτης, εν συνεχεία, ευθυγραμμίζει διαρκώς τη συμπεριφορά του. Εν ολίγοις, δεν αρκεί η κοινοτική ρύθμιση να είναι πολύπλοκη, αλλά επιβάλλεται επίσης να ερμηνεύεται συστηματικά κατά τρόπο εσφαλμένο. Εν προκειμένω, δεν συνέβη κάτι τέτοιο.

27. Η δεύτερη προϋπόθεση που ερευνά το Δικαστήριο είναι αυτή της επαγγελματικής πείρας του ενδιαφερομένου. Όσο μεγαλύτερη η επαγγελματική του πείρα και η επιχείρησή του τόσο λιγότερο λυσιτελής είναι η επίκληση του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 2913/92. Με την απόφασή του, το Πρωτοδικείο διευκρινίζει ότι, εν προκειμένω, οι εισαγωγείς κρέατος πουλερικών είναι πεπειραμένοι.

28. Από τον πεπειραμένο εισαγωγέα αναμένει κανείς να επιδείξει υψηλού επιπέδου επιμέλεια. Όπως ορθώς έκρινε το Πρωτοδικείο με την απόφασή του, ο εν λόγω εισαγωγέας δεν πρέπει να βασίζεται αποκλειστικά στους εθνικούς εκτελεστικούς κανόνες, αφού οι κοινοτικοί κανονισμοί έχουν άμεσο αποτέλεσμα. Από τον πεπειραμένο εισαγωγέα αναμένει κανείς ότι στηρίζει τη δραστηριότητά του στην ίδια την κοινοτική ρύθμιση και ότι την μελετά επιμελώς. Λόγω της σημασίας που έχει για τους εισαγωγείς η ικανότητα να αντιδρούν ταχέως στις τροποποιήσεις του δασμολογίου, ουδέν υπερβολικό υπάρχει στην εν λόγω υποχρέωση, προς την οποία ο εισαγωγέας οφείλει άλλωστε να συμμορφώνεται για το δικό του συμφέρον. Η εθνική εκτελεστική ρύθμιση έχει γι' αυτόν ενδεικτική μόνο σημασία.

29. Εν συνεχεία, ο εισαγωγέας δύναται να απευθυνθεί στις εθνικές αρχές. Όπως επισήμανα —αντιθέτως προς το Πρωτοδικείο—, δεν είμαι πεπεισμένος ότι οφείλει να το πράξει εγγράφως, αλλά θεωρώ σημαντικό το ότι η τελωνειακή αρχή διαθέτει ορισμένο διάστημα για να απαντήσει και ότι ο

πεπειραμένος εισαγωγέας δεν μπορεί να βασιστεί στην πρώτη τηλεφωνική επιβεβαίωση της δικής τους απόψεως. Η επαφή μεταξύ της τελωνειακής αρχής και του εισαγωγέα χαρακτηρίζεται από επαγγελματισμό και ισότητα ως προς την πρόσβαση σε πληροφορίες.

30. Σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς την ορθότητα μιας συμπεριφοράς, τα κράτη μέλη μπορούν να απευθύνονται στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 871 του κανονισμού 2454/93 της Επιτροπής [12]. Η δυνατότητα αυτή επηρεάζει και τη συμπεριφορά των εισαγωγέων. Μπορούν να ζητήσουν από το κράτος μέλος να τη χρησιμοποιήσει, ώστε να λάβουν διευκρινίσεις από την Επιτροπή.

31. Εν ολίγοις, φρονώ ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΚΤΚ, ώστε να μη βεβαιωθούν εκ των υστέρων οι επίδικοι δασμοί. Προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον πρώτο λόγο αναιρέσεως.

V — Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

32. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως γίνεται λόγος για διαδικαστικό σφάλμα, καθόσον το Πρωτοδικείο εσφαλμένως παρέλειψε να εξετάσει τους μάρτυρες που πρότειναν οι αναιρεσείουσες. Αντ' αυτού, το Πρωτοδικείο στήριξε την απόφασή του σε υπόνοιες σε βάρος των αναιρεσειουσών.

33. Θα είμαι σύντομος επ' αυτού. Καταρχάς, το Πρωτοδικείο δεν υποχρεούται να εξετάσει μάρτυρες· αυτό προκύπτει από το άρθρο 68 του κανονισμού διαδικασίας —στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού γίνεται λόγος για μάρτυρες των οποίων η εξέταση κρίνεται αναγκαία— και επιβεβαιώνεται από τη νομολογία του Δικαστηρίου [13]. Εν γένει, απόκειται αποκλειστικά στο Πρωτοδικείο να εκτιμήσει αν τα δεδομένα που διαθέτει για τις υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιόν του χρειάζονται ενδεχομένως να συμπληρωθούν. Η εκτίμηση της αποδεικτικής δύναμης των στοιχείων της δικογραφίας αποτελεί μέρος της εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών, η οποία, κατά πάγια νομολογία, δεν συνιστά νομικό ζήτημα υποκείμενο στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου, εκτός αν τα αποδεικτικά στοιχεία που υποβλήθηκαν στο Πρωτοδικείο έχουν διαστρεβλωθεί ή αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεων του Πρωτοδικείου προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας [14].

12 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 3.

13 — Απόφαση του Πρωτοδικείου, της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 77). Η γερμανική εκδοχή της διατάξεως αυτής είναι λιγότερο σαφής από την ολλανδική και τη γαλλική. Αντιστοίχως, έχουν ως εξής: «Die Zeugen werden aufgrund eines Beschlusses des Gerichts geladen»· «De getuigen wier verhoor noodzakelijk wordt geacht, worden opgeroepen krachtens een beschikking»· «Les témoins dont l'audition est reconnue nécessaire sont cités en vertu d'une ordonnance». Παρά τις διαφορές μεταξύ των διαφόρων γλωσσικών εκδοχών, το Δικαστήριο ρητώς επιβεβαίωσε με την προπαρατεθείσα νομολογία ότι το Πρωτοδικείο δεν υποχρεούται να ακούσει μάρτυρες.

14 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 10ης Ιουλίου 2001, C-315/99 P, Ismeri Europa κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου (Συλλογή 2001, σ. I-5281, σκέψη 19).

34. Οι αναιρεσείουσες δεν προέβαλαν επιχειρήματα ικανά, υπό το πρίσμα της ως άνω παρατεθείσας νομολογίας, να πείσουν το Δικαστήριο να προβεί σε επί της ουσίας εκτίμηση και να οδηγήσουν σε αναίρεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου. Συναφώς, επισημαίνω ακόμη ότι η απόρριψη του πρώτου λόγου αναιρέσεως στηρίζεται κατ' ουσία στην έκταση της υποχρεώσεως έρευνας που υπέχουν οι αναιρεσείουσες, και όχι στην εκτίμηση του περιεχομένου των (τηλεφωνικών) συζητήσεων μεταξύ των αναιρεσειουσών και των γερμανικών αρχών.

35. Εν ολίγοις, ούτε ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι βάσιμος.

VI — Συμπέρασμα

36. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να κρίνει αβάσιμη την αίτηση αναιρέσεως των Peter Biegi Nahrungsmittel GmbH και Commonfood Handelsgesellschaft für Agrar-Produkte mbH κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 17ης Σεπτεμβρίου 2003 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-309/01 και T-239/02.